

Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

**Основні тенденції та концепції
управління фінансовим
капіталом**

Шифр та назва спеціальності

D2 – Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ Економіки, менеджменту і міжнародного
бізнесу

Спеціалізація

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Освітня програма

Фінанси, банківська справа та страхування

Тип дисципліни

Вибіркова

Рівень освіти

Третій (освітньо-науковий)

Форма навчання

Денна, заочна

Семестр

3

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Назарова Тетяна Юріївна

Tetiana.Nazarova@khpі.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів

Авторка понад 90 наукових і навчально-методичних публікацій.
Провідна лекторка з курсів: «Фінанси», «Податкова система»,
«Бюджетна система», «Податковий менеджмент».

Детальніше про викладача на сайті

Загальна інформація

Анотація

Освітній компонент спрямований на формування у здобувачів цілісної системи теоретико-методологічних знань у галузі управління фінансовим капіталом корпоративних суб'єктів господарювання в умовах глибоких структурних трансформацій фінансових ринків, посилення регуляторного тиску та зростання частоти кризових, воєнних і геополітичних шоків. Передбачає опанування кількісних моделей оцінювання вартості фінансового капіталу, інструментально-методичних засад управління власним і позиковим капіталом, стратегій дивідендної політики в контексті формування акціонерної вартості, а також сучасних форм альтернативного фінансування — венчурного та приватного капіталу, краудфандингу, ICO/STO. Інтегрує актуальні напрями фінансової науки: цифрову трансформацію системи управління фінансовим капіталом на основі FinTech, штучного інтелекту та блокчейн-технологій, ESG-орієнтоване інвестування й відповідальне фінансування, а також адаптивні стратегії управління капіталом і забезпечення антикрихкості підприємств в умовах воєнних і санкційних шоків, що у сукупності формує методологічне підґрунтя для проведення оригінальних дисертаційних досліджень і участі здобувачів у міжнародному науковому

дискурсі у сфері корпоративних фінансів.

Мета та цілі дисципліни

Вивчення теоретико-методологічних засад і сучасних концепцій управління фінансовим капіталом підприємств, опанування інструментально-методичних підходів до оптимізації структури капіталу, оцінювання його вартості та забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в умовах невизначеності, цифрової трансформації й глобальних ризиків, що формує методологічне підґрунтя для проведення оригінальних дисертаційних досліджень у сфері корпоративних фінансів.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль –екзамен.

Компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері фінансів, банківської справи, страхуванні та фондового ринку на основі системного наукового світогляду, професійної етики, загального культурного кругозору.

ЗК06. Здатність розробляти, оцінювати та запроваджувати проекти і управляти ними.

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, на основі критичного переосмислення сучасної теорії, методології та практики, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері фінансів, банківської справи, страхуванні та фондовому ринку і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

СК04. Здатність використовувати методи та інструменти наукових досліджень, застосовувати сучасні інформаційні технології, економіко-математичні моделі, інформаційно-аналітичні програмні продукти та системи для обґрунтування, підтвердження/спростування гіпотез та визначення тенденцій розвитку об'єктів дослідження у сфері фінансів, банківської справи, страхуванні та фондовому ринку.

СК05. Здатність до виявлення тенденцій та визначення закономірностей розвитку фінансово-економічних процесів на макро-, мезо- та/або мікроекономічному рівнях.

СК07. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо формування, розподілу та використання фінансових ресурсів за різними напрямами та сферами фінансової діяльності.

Результати навчання

РН01. Глибоко розуміти загальні принципи та методологію наукових досліджень та застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

РН02. Мати концептуальні та методологічні знання, демонструвати дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку і на межі предметних галузей, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН03. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, за результатами аналізу наукових джерел інформації, економіко-математичного моделювання.

РН05. Розробляти, оцінювати та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які спрямовані на розв'язання значущих проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку з урахуванням соціально-економічних, етичних, екологічних і правових аспектів та управляти ними.

РН06. Розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення, пов'язані з підвищенням результативності, дієвості та ефективності формування та використання фінансових ресурсів за різними напрямами та сферами фінансової діяльності.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 20 год., практичні заняття –

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Освітній компонент викладається у третьому семестрі. Компонент базується на знаннях, здобутих у процесі вивчення освітніх компонентів «Сучасні методи досліджень з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку», «Студії з фінансів, банківської справи та страхування».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проблемного характеру є одним із ключових елементів вивчення дисципліни, оскільки дозволяють поєднати послідовний виклад теоретико-методологічних положень корпоративних фінансів з аналізом реальних процесів формування та управління фінансовим капіталом підприємств. На таких лекціях розкриваються еволюція теорій структури капіталу, концептуальні засади оцінювання вартості фінансового капіталу, механізми поведінкових детермінант корпоративних рішень і підходи до управління капіталом в умовах кризових і геополітичних шоків, при цьому формулюються проблемні запитання щодо впливу інформаційної асиметрії, ринкової кон'юнктури та ESG-факторів на оптимізацію фінансової структури підприємства.

Проблемно орієнтовані практичні заняття передбачають опрацювання конкретних тем курсу через розв'язання ситуаційних завдань з оцінювання вартості капіталу (WACC, CAPM, APТ), аналізу оптимальної структури фінансування, моделювання дивідендної політики, оцінювання боргового навантаження та левериджу, а також застосування кількісних інструментів фінансового аналізу до реальних корпоративних даних. Вони спрямовані на формування у здобувачів PhD умінь застосовувати сучасний інструментарій корпоративних фінансів до реальних дослідницьких завдань у сфері управління фінансовим капіталом.

Кейс-метод використовується для опрацювання реальних або наближених до реальності корпоративних і ринкових кейсів, пов'язаних із прийняттям рішень щодо структури капіталу в умовах невизначеності, реалізацією стратегій венчурного та приватного фінансування, впровадженням ESG-стандартів у корпоративне управління, а також адаптацією фінансових стратегій підприємств до воєнних і санкційних шоків. Розгляд кейсів стимулює самостійний пошук дослідницьких рішень, формує здатність критично оцінювати наслідки корпоративних фінансових рішень та аргументовано обґрунтовувати запропоновану наукову позицію.

Презентації використовуються для представлення результатів опрацювання окремих тем курсу, індивідуальних науково-аналітичних завдань і міні-проектів, наприклад порівняльного аналізу теорій структури капіталу на прикладі реальних корпорацій, оцінювання впливу цифрової трансформації та FinTech на управління фінансовим капіталом, аналізу ESG-орієнтованого інвестування або дослідження стратегій фінансової стійкості підприємств в умовах геополітичних ризиків. Презентації можуть виконуватися як індивідуально, так і в малих групах із застосуванням мультимедійних засобів, що сприяє розвитку наукової комунікації, вміння структурувати дослідницьку інформацію та захищати власні висновки у професійному академічному середовищі.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій

Кількість годин

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Еволюція теоретико-методологічних підходів до інтерпретації фінансового капіталу та структури капіталу суб'єктів господарювання Еволюція категорії «фінансовий капітал» у класичній, марксистській, неокласичній та сучасній фінансовій теорії. Теорема Модільяні-Міллера та її модифікації з урахуванням податкового щита, витрат фінансового дистресу й агентських конфліктів. Компромісна теорія структури капіталу, теорія ієрархії фінансування, теорія ринкового таймінгу та концепція недосконалості знань менеджера.	2

Тема 2. Концептуальні засади та кількісні моделі оцінювання вартості	2
---	---

фінансового капіталу в корпоративному секторі

Концепція вартості капіталу як ключовий параметр інвестиційних і фінансових рішень корпорації. Моделі оцінювання вартості власного капіталу: CAPM, три- та п'ятифакторні моделі Фама-Френча, модель дисконтування дивідендів. Середньозважена вартість капіталу (WACC), граничні підходи до оцінювання та коригування на країновий ризик і ризик ліквідності для компаній ринків, що розвиваються.

Тема 3. Теоретичні й емпіричні основи оптимізації структури капіталу в умовах невизначеності фінансового середовища

2

Оптимальна структура капіталу в межах компромісної теорії, теорії ієрархії фінансування та динамічних моделі врівноваження фінансових рішень. Мікрота мезорівневі детермінанти структури капіталу: прибутковість, розмір, матеріальність активів, темпи зростання, галузева приналежність і ризиковий профіль. Динамічні моделі часткового коригування та структурні методи оцінювання (логістична регресія, нейронні мережі, метод опорних векторів).

Тема 4. Стратегічне управління власним капіталом корпорацій та дивідендною політикою в контексті формування акціонерної вартості

2

Стратегія формування власного капіталу: внутрішні джерела (нерозподілений прибуток, емісійний дохід) та зовнішні джерела (IPO, SPO, приватні розміщення). Теоретико-методологічні підходи до дивідендної політики (Міллер-Модільяні, сигнальна, агентська теорії) та інструменти виплат акціонерам (грошові дивіденди, компромісні моделі структури капіталу. Оцінювання вартості бізнесу через DCF, EVA, MVA та їх вплив на динаміку акціонерної вартості.

Тема 5. Інструментально-методичні засади управління позиковим капіталом і фінансовими зобов'язаннями підприємства

2

Класифікація інструментів позикового капіталу: банківські кредити, облігаційні позики, лізинг, конвертовані та мезонінні інструменти, левериджоване фінансування. Структурування та оцінювання корпоративних боргових інструментів: кредитний ризик, система ковенантних обмежень, моделювання ймовірності дефолту та втрат у разі дефолту, а також оцінювання очікуваних кредитних втрат. Інструменти управління кредитним ризиком і вплив макроекономічного середовища та монетарної політики на стратегічне управління позиковим капіталом.

Тема 6. Поведінкові детермінанти формування фінансової структури та ухвалення корпоративних капітальних рішень

2

Розмежування ролі ірраціональності інвесторів та менеджерів у формуванні фінансової структури компанії в межах поведінкових корпоративних фінансів. Когнітивні упередження менеджерів та їх вплив на рішення щодо структури капіталу, бюджетування капіталу. Емпіричні докази впливу поведінкових факторів на емісійну активність і динаміку левериджу; механізми корпоративного управління та дизайн стимулів як інструменти нейтралізації поведінкових відхилень.

Тема 7 Цифрова трансформація системи управління фінансовим капіталом: фінансові технології, штучний інтелект та блокчейн

2

Еволюція фінансових технологій від FinTech 1.0 до FinTech 5.0 та їх вплив на механізми формування і структурування фінансового капіталу корпорацій. Інтеграція штучного інтелекту, машинного навчання та Big Data-аналітики у фінансовий менеджмент: прогнозування грошових потоків, оцінювання вартості капіталу та алгоритмічні системи ризик-менеджменту. Блокчейн-технології, токенизація активів і DeFi-протоколи як інструменти трансформації архітектури корпоративного фінансування; ризики цифрової трансформації та регуляторні виклики.

Тема 8. ESG-орієнтовані фінанси та сталий розвиток у системі стратегічного

2

управління фінансовим капіталом корпорацій

ESG-інтеграція як мега-тренд корпоративних фінансів: переформатування цілей від максимізації акціонерної вартості до стейкхолдерської парадигми. Механізми впливу ESG-показників і ESG-рейтингів на вартість капіталу та інноваційні інструменти сталого фінансування: зелені облігації, соціальні облігації. Таксономія сталих фінансів ЄС та застосування штучного інтелекту в ESG-аналітиці.

Тема 9. Венчурний та приватний капітал, а також альтернативні форми фінансування як інструменти розвитку інноваційного потенціалу підприємств

2

Венчурний капітал (VC) і приватний капітал (PE) на різних стадіях інвестиційного циклу: інвестиційні стратегії, структурування угод і вимоги до корпоративного управління. Підходи до оцінювання інвестиційних об'єктів (фінансове моделювання, ринкові мультиплікатори, due diligence) та детермінанти виходу з інвестицій (IPO, M&A). Альтернативні механізми залучення капіталу: краудфандинг, краудлендинг, ICO/STO та феномен стилевого дрейфу на ринку венчурного й приватного капіталу.

Тема 10. Управління фінансовим капіталом підприємства в умовах кризових, воєнних та геополітичних шоків: стійкість, антикрихіть і адаптивні стратегії

2

Концепції фінансової стійкості й антикрихітності підприємств в умовах кризових і геополітичних шоків: теоретичні підходи та практичні імплікації. Адаптивні стратегії управління фінансовим капіталом в умовах воєнної економіки, санкційних режимів і глобальних порушень ланцюгів постачання. Методологія стрес-тестування, сценарного аналізу та вартісно-орієнтованого управління як інструменти забезпечення фінансової стійкості в умовах системної невизначеності.

Загальна кількість годин **20**

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти <i>a</i>
Тема 1. Еволюція теоретико-методологічних підходів до інтерпретації фінансового капіталу та структури капіталу суб'єктів господарювання Поглиблене опрацювання семінальних статей Modigliani & Miller, Myers, Myers & Majluf та Baker & Wurgler: реконструкція вихідних припущень, логіки моделей і висновків авторів. Побудова порівняльної таблиці теорій структури капіталу за критеріями передумов, ключових змінних, емпіричних доказів та обмежень. Дискусія «Яка теорія структури капіталу найкраще пояснює поведінку українських підприємств в умовах воєнного стану?» з аналізом релевантності компромісної теорії структури капіталу, теорії ієрархії фінансування та теорії ринкового таймінгу в контексті обмеженого фондового ринку, домінування банківського кредиту та посиленої ролі державних і донорських ресурсів.	2	0,12
Тема 2. Концептуальні засади та кількісні моделі оцінювання вартості фінансового капіталу в корпоративному секторі Розрахунок середньозваженої вартості капіталу на основі реальних ринкових і звітних даних; аналіз чутливості до змін структури капіталу та порівняння для компаній розвинутих	2	0,12

ринків і ринків, що формуються. Кейс-стаді з порівняльного аналізу вартості капіталу банку чи страховика з ЄС/США та аналогічної установи ринку, що формується, з виявленням впливу інституційних особливостей і поведінкових чинників. Критична оцінка застосовності моделі оцінювання капітальних активів в умовах волатильних і малоліквідних ринків; огляд альтернативних підходів — теорії арбітражного ціноутворення, багатофакторних моделей Фама-Френча, моделей із премією за країновий ризик та ESG-факторами.

Тема 3. Теоретичні й емпіричні основи оптимізації структури капіталу в умовах невизначеності фінансового середовища	2	0,12
--	---	------

Моделювання оптимальної структури капіталу за методикою аналізу співвідношення EBIT-EPS: розрахунок прибутку на акцію при альтернативних варіантах фінансування, ідентифікація точок фінансового безбитку та діапазонів доцільного використання боргу. Критичний аналіз обмежень моделі в умовах волатильних процентних ставок і нестабільності прибутків, властивих кризовому середовищу. Побудова та інтерпретація динамічних моделей часткового коригування структури капіталу із застосуванням панельних даних.

Тема 4. Стратегічне управління власним капіталом корпорацій та дивідендною політикою в контексті формування акціонерної вартості	2	0,12
---	---	------

Аналіз дивідендної політики вибірки компаній індексу широкого ринку США (S&P 500) та українських публічних компаній: порівняння частоти та стабільності виплат, співвідношення дивідендів і прибутку, практик призупинення виплат у кризові періоди. Моделювання впливу програм зворотного викупу акцій та дивідендних рішень на акціонерну вартість із застосуванням методу дисконтування грошових потоків, показника економічної доданої вартості та ринкової доданої вартості. Порівняльний аналіз дивідендних стратегій на зрілих ринках і ринках, що формуються, в контексті сигнальної теорії та теорії агентських відносин.

Тема 5. Інструментально-методичні засади управління позиковим капіталом і фінансовими зобов'язаннями підприємства	2	0,12
--	---	------

Розрахунок вартості облігаційного випуску: визначення YTM, поточної дохідності, дисконту/премії до номіналу та аналіз кредитних спредів відносно безризикової кривої дохідності. Моделювання ймовірності дефолту на основі Z-score Альтмана та Мертонавської структурної моделі з інтерпретацією зон «безпеки», «сірої зони» та «фінансового дистресу». Аналіз системи фінансових ковенантів у реальних корпоративних угодах і оцінювання PD/LGD-показників для вибірки підприємств.

Тема 6. Поведінкові детермінанти формування фінансової структури та ухвалення корпоративних капітальних рішень	2	0,12
---	---	------

Реконструкція замінних показників для вимірювання ринкових настроїв інвесторів і надмірної впевненості керівників, емпіричних стратегій і обмежень інтерпретації. Ідентифікація та аналіз поведінкових упереджень — надмірної

самовпевненості, неприйняття втрат і стадної поведінки — у корпоративних фінансових рішеннях на основі реальних кейсів. Обговорення механізмів корпоративного управління та системи стимулювання як інструментів нейтралізації поведінкових відхилень у структурі капіталу й інвестиційній активності.

Тема 7. Цифрова трансформація системи управління фінансовим капіталом: фінансові технології, штучний інтелект та блокчейн

2

0,12

Огляд і критичний аналіз AI-компонентів провідних платформ фінансових даних (Bloomberg Terminal, Refinitiv): автоматизація аналітичних задач, sentiment-аналіз, генерування інсайтів та оцінка прозорості моделей. Побудова простої моделі машинного навчання для прогнозування фінансових показників у середовищі Python/Scikit-learn (підготовка даних, вибір алгоритму, оцінка якості прогнозів). Аналіз блокчейн-рішень і DeFi-протоколів як інструментів трансформації архітектури корпоративного фінансування; оцінювання регуляторних і технологічних ризиків цифрової трансформації.

Тема 8. ESG-орієнтовані фінанси та сталий розвиток у системі стратегічного управління фінансовим капіталом корпорацій

2

0,12

Аналіз рейтингів екологічної, соціальної та управлінської відповідальності обраних компаній за даними провідних рейтингових агентств: порівняння методологій оцінювання, виявлення розбіжностей і дослідження кореляцій між показниками відповідального фінансування та фінансовими індикаторами (рентабельністю, волатильністю акцій, вартістю боргу). Оцінювання впливу зелених облігацій і облігацій, прив'язаних до цілей сталого розвитку, на вартість і структуру капіталу корпорацій на основі порівняльного кейс-аналізу. Розбір вимог таксономії сталих фінансів ЄС, Регламенту про розкриття інформації щодо сталого фінансування та Директиви про корпоративну звітність зі сталого розвитку; аналіз практик кліматичного стрес-тестування і виявлення ознак маніпулятивного позиціонування екологічної відповідальності за допомогою інструментів штучного інтелекту.

Тема 9. Венчурний та приватний капітал, а також альтернативні форми фінансування як інструменти розвитку інноваційного потенціалу підприємств

2

0,12

Розбір реальних або навчальних інвестиційних меморандумів для угод венчурного та приватного капіталу: ідентифікація ключових елементів структурування (ліквідаційні преференції, механізми захисту від розмиття частки, захисні та контрольні права інвесторів), розрахунок вартості компанії до та після залучення інвестицій. Моделювання сценаріїв виходу з інвестицій (первинне публічне розміщення акцій, злиття і поглинання, вторинний продаж часток) з аналізом розподілу створеної вартості між зацікавленими сторонами. Порівняльний аналіз альтернативних механізмів залучення капіталу (спільне фінансування, платформи колективного кредитування, первинне розміщення токенів і цифрових цінних паперів) з погляду інформаційної асиметрії, регуляторної невизначеності та захисту інвесторів.

Тема 10. Управління фінансовим капіталом підприємства в

2

0,12

умовах кризових, воєнних та геополітичних шоків: стійкість, антикрихкість і адаптивні стратегії

Розробка стрес-тестової моделі для капіталу конкретного підприємства за базовим і несприятливими сценаріями (девальвація, воєнна ескалація, енергетична криза) з моделюванням впливу на ліквідність, леверидж і ковенантні показники. Аналіз фінансової стійкості вибірки українських підприємств за 2022–2025 рр. на основі коефіцієнтного аналізу з порівнянням динаміки до та після початку повномасштабної війни. Кейс-стаді реструктуризації капіталу великих українських компаній та підсумкова дискусія «Яким буде управління фінансовим капіталом у 2030 році?».

Загальна кількість годин	20	$\sum_{i=1}^n a_i = 1,2$
Контрольні роботи		Вагові коефіцієнти b
Теми контрольних робіт		
Комплексна контрольна робота з компонента. Фінансовий капітал корпорацій в умовах невизначеності: теоретико-методологічні засади, інструменти управління та адаптивні стратегії		1,6
Загалом		$\sum_{i=1}^m b_i = 1,6$

Самостійна робота

Опрацювання лекційних матеріалів і рекомендованої літератури з тем самостійного вивчення, присвячених еволюції теоретико-методологічних підходів до інтерпретації фінансового капіталу та структури капіталу суб'єктів господарювання, концептуальним засадам і кількісним моделям оцінювання вартості фінансового капіталу в корпоративному секторі, теоретичним й емпіричним основам оптимізації структури капіталу в умовах невизначеності фінансового середовища, стратегічному управлінню власним капіталом корпорацій та дивідендною політикою, інструментально-методичним засадам управління позиковим капіталом і фінансовими зобов'язаннями, поведінковим детермінантам корпоративних капітальних рішень, цифровій трансформації системи управління фінансовим капіталом на основі фінансових технологій і штучного інтелекту, ESG-орієнтованим фінансам і сталому розвитку, венчурному та приватному капіталу як інструментам розвитку інноваційного потенціалу підприємств, а також управлінню фінансовим капіталом в умовах кризових, воєнних і геополітичних шоків. Огляд наукових публікацій у провідних рецензованих журналах (Journal of Finance, Journal of Financial Economics, Journal of Corporate Finance), аналітичних і статистичних матеріалів Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Європейської комісії, НБУ та міжнародних рейтингових агентств, що дозволяють поглибити розуміння механізмів оптимізації структури капіталу, інструментів вартісно-орієнтованого управління, методів кількісного оцінювання ризиків, практик відповідального фінансування в контексті ESG-стандартів та адаптивних стратегій управління капіталом в умовах системної невизначеності. Виконання реферату за однією з визначених тем самостійної роботи, підготовка до поточного та підсумкового контролю; порядок і вимоги до виконання реферату викладено в методичних вказівках до освітнього компонента.

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
Тема 1. Еволюція теоретико-методологічних підходів до інтерпретації фінансового капіталу та структури капіталу суб'єктів господарювання	2
Визначення економічної природи фінансового капіталу у традиційній марксистській трактовці та в корпоративних теоріях Модільяні–Міллера, сигнальних моделях і агентських теоріях. Порівняння підходів до розуміння	

структури капіталу: від моделі капіталізації фірми до концепцій оптимальної й цільової структури капіталу. Аналіз еволюції категорій власного і позикового капіталу в міжнародній та українській академічній літературі; систематизація підходів у форматі порівняльної таблиці (період, автор, дефініція фінансового капіталу, розуміння структури капіталу, обмеження моделі).

Тема 2. Концептуальні засади та кількісні моделі оцінювання вартості фінансового капіталу в корпоративному секторі 2

Опис основних моделей вартості власного капіталу: модель оцінювання капітальних активів, модель дивідендного зростання Гордона та багатофакторні моделі Фама-Френча. Розкриття методів оцінювання вартості позикового капіталу (до оподаткування й після), включаючи використання доходності облігацій і спредів кредитних рейтингів. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу для умовного підприємства за різними сценаріями структури капіталу в табличному форматі з аналізом обмежень цього показника як критерію оцінювання інвестиційних проектів і угод злиття та поглинання.

Тема 3. Теоретичні й емпіричні основи оптимізації структури капіталу в умовах невизначеності фінансового середовища 2

Вивчення моделей оптимізації структури капіталу за критеріями мінімізації середньозваженої вартості капіталу, максимізації прибутку на акцію (аналіз EBIT–EPS) та з урахуванням ризиків банкрутства. Аналіз емпіричних досліджень щодо існування універсальної оптимальної структури капіталу та її варіативності залежно від галузі, розміру компанії й рівня нестабільності середовища. Сценарне моделювання (оптимістичний, базовий і песимістичний сценарії) для оцінювання стійкості рішень щодо структури капіталу в умовах воєнного стану, санкційного тиску та валютних коливань.

Тема 4. Стратегічне управління власним капіталом корпорацій та дивідендною політикою в контексті формування акціонерної вартості 2

Опис основних моделей дивідендної політики: теорія іррелевантності Модільяні-Міллера, теорія податкових диференціалів, сигнальні моделі та концепція стабільних дивідендів. Аналіз інструментів управління власним капіталом: програми зворотного викупу акцій, реінвестування прибутку, реструктуризація із залученням боргових інструментів. Дослідження дивідендної політики двох-трьох публічних компаній (українських та міжнародних) з побудовою графіків дивідендних виплат, аналізом рівня виплат і ринкової реакції та формулюванням власної стратегічної моделі управління власним капіталом.

Тема 5 Інструментально-методичні засади управління позиковим капіталом і фінансовими зобов'язаннями підприємства 2

Вивчення класифікації позикового капіталу за термінами, джерелами, забезпеченням, валютою та типом кредиторів. Опанування методів управління фінансовими зобов'язаннями: раціональне розміщення строків погашення, консолідація і реструктуризація боргів, хеджування відсоткових і валютних ризиків. Аналіз фінансових зобов'язань умовної компанії — розрахунок коефіцієнтів боргу, побудова графіку погашення, моделювання ризиків дефолту із застосуванням показників фінансової стійкості та боргового ризику.

Тема 6. Поведінкові детермінанти формування фінансової структури та ухвалення корпоративних капітальних рішень 2

Вивчення основних ефектів поведінкових фінансів, що впливають на рішення щодо фінансування: обмежена раціональність, прив'язаність до попередніх рішень, надмірна самовпевненість і неприйняття втрат.

Порівняння раціональної моделі структури капіталу Модільяні-Міллера з поведінковою моделлю, де відхилення від оптимальної структури виникають через ірраціональність менеджерів й інвесторів. Аналітичний огляд кейсів із класифікацією фінансових рішень щодо структури капіталу із зазначенням поведінкових детермінант і письмова дискусія щодо механізмів їх нейтралізації.

Тема 7. Цифрова трансформація системи управління фінансовим капіталом: фінансові технології, штучний інтелект та блокчейн 2

Вивчення напрямів цифрової трансформації фінансового менеджменту: алгоритмічне планування, застосування штучного інтелекту для прогнозування грошових потоків і оцінювання ризику дефолту, використання блокчейну та смарт-контрактів у розрахунках і управлінні боргами. Аналіз кейсів застосування фінтех-рішень (онлайн-кредитування, цифрові платформи для приватного капіталу, цифрове первинне розміщення акцій, роботизовані радники) у корпоративному секторі. Систематизація інструментів у порівняльній таблиці (технологія, функція, вплив на структуру капіталу) та оцінювання переваг і ризиків цифрової трансформації для управління фінансовим капіталом.

Тема 8. ESG-орієнтовані фінанси та сталий розвиток у системі стратегічного управління фінансовим капіталом корпорацій 2

Вивчення основних компонентів відповідального фінансування: екологічного, соціального та управлінського. Аналіз впливу рейтингів екологічної, соціальної та управлінської відповідальності на вартість капіталу, доступ до джерел фінансування та інвестиційну привабливість корпорацій. Дослідження зелених облігацій і облігацій, прив'язаних до цілей сталого розвитку, як інструментів трансформації структури капіталу; оцінювання регуляторних вимог таксономії сталих фінансів ЄС та практик кліматичного стрес-тестування.

Тема 9. Венчурний та приватний капітал, а також альтернативні форми фінансування як інструменти розвитку інноваційного потенціалу підприємств 2

Вивчення сутності, ключових характеристик і відмінностей венчурного капіталу, приватного капіталу і традиційних форм боргового фінансування з позицій ризику, контролю та вартості капіталу. Аналіз основних етапів венчурного фінансування (посівна стадія, стартап, рання стадія, розширення, вихід) та типових фінансових інструментів на кожній стадії. Дослідження альтернативних форм фінансування інноваційних проєктів (спільне фінансування, колективне кредитування, бізнес-ангели, корпоративний венчур, конвертовані інструменти) та оцінювання їх впливу на трансформацію бізнес-моделей і підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Тема 10. Управління фінансовим капіталом підприємства в умовах кризових, воєнних та геополітичних шоків: стійкість, антикрихкість і адаптивні стратегії 2

Вивчення понять фінансової стійкості та антикрихкості бізнесу, їх зв'язку зі структурою капіталу, ліквідністю, борговою політикою та диверсифікацією джерел фінансування. Аналіз каналів впливу кризових, воєнних і геополітичних шоків на вартість капіталу, доступ до фінансових ресурсів і ризику ліквідності підприємств. Дослідження підходів до побудови адаптивних фінансових стратегій (сценарний аналіз, стрес-тестування, реструктуризація боргу, коригування дивідендної й інвестиційної політики) та оцінювання можливостей інструментів ризик-менеджменту і резервування для підвищення здатності підприємства використовувати шоки для стратегічного оновлення.

Тематика індивідуальних завдань

Тематика індивідуальних завдань передбачає поглиблене опрацювання ключових аспектів теорії та методології управління фінансовим капіталом корпоративних суб'єктів господарювання, зокрема еволюції парадигмальних підходів до інтерпретації категорії «фінансовий капітал», концептуальних засад оптимізації структури капіталу, кількісних моделей оцінювання його вартості, стратегічного управління власним і позиковим капіталом, поведінкових детермінант корпоративних фінансових рішень, а також сучасних форм альтернативного фінансування та ESG-орієнтованого підходу до відповідального інвестування. Окремий акцент робиться на аналізі впливу цифрової трансформації й фінансових технологій на систему управління фінансовим капіталом, оцінюванні ефективності адаптивних стратегій забезпечення фінансової стійкості та антикрихкості підприємств в умовах кризових, воєнних і геополітичних шоків, а також на застосуванні кількісних методів фінансового моделювання, сценарного аналізу та стрес-тестування, що дає змогу здобувачам поєднати теоретичні положення курсу «Основні тенденції та концепції управління фінансовим капіталом» з формуванням власного дисертаційного дослідницького проекту у сфері корпоративних фінансів відповідно до міжнародних стандартів наукової якості.

Теми індивідуального завдання (реферат)

Тема 1. Еволюція теоретико-методологічних підходів до інтерпретації категорії «фінансовий капітал»: від класичної політичної економії до сучасних концепцій корпоративних фінансів.

Тема 2. Компромісна теорія структури капіталу, теорія ієрархії фінансування та теорія ринкового таймінгу: порівняльний аналіз пояснювального потенціалу в умовах ринків, що формуються.

Тема 3. Середньозважена вартість капіталу як параметр стратегічних фінансових рішень корпорації: методологія розрахунку, обмеження та коригування на країновий ризик.

Тема 4. Поведінкові детермінанти корпоративних капітальних рішень: надмірна самовпевненість, неприйняття втрат і стагна поведінка менеджерів як чинники відхилення від оптимальної структури капіталу.

Тема 5. ESG-орієнтоване фінансування як мега-тренд корпоративних фінансів: вплив рейтингів екологічної, соціальної та управлінської відповідальності на вартість і структуру капіталу корпорацій.

Тема 6. Цифрова трансформація системи управління фінансовим капіталом: роль штучного інтелекту, блокчейн-технологій і децентралізованих фінансів у реконфігурації архітектури корпоративного фінансування.

Тема 7. Венчурний та приватний капітал як інструменти розвитку інноваційного потенціалу підприємств: інвестиційні стратегії, структурування угод і механізми розподілу створеної вартості.

Тема 8. Управління фінансовим капіталом підприємства в умовах воєнних і геополітичних шоків: адаптивні стратегії забезпечення фінансової стійкості та антикрихкості в контексті відновлення економіки України.

Загальна кількість годин

60

Загалом

$$\sum_{i=1}^n c_i = 1,2$$

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми дисципліни шляхом: проходження професійних курсів чи тренінгів, онлайн-освіти, професійних стажувань, у сфері, що відповідає навчальним цілям дисципліни.

Для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження курсу/стажування, опис програми тренінгу із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Рекомендовані курси, тренінги, стажування

1. **Онлайн-курс «Управління фінансами для власників і керівників» (Prometheus)** (Можливість перезарахування Темі 4 Стратегічне управління власним капіталом корпорацій та дивідендною політикою в контексті формування акціонерної вартості -2 години). Поглиблений практичний курс українською мовою, орієнтований на формування системного бачення фінансів бізнесу: охоплює аналіз звітів P&L, Cash Flow та балансу, побудову маржинальної бізнес-моделі та цінової політики, управління грошовими потоками й оборотним капіталом, установлення фінансових цілей і KPI, а також підготовку бізнесу до масштабування чи продажу; результати навчання можуть бути використані для оновлення тем з «Фінансового менеджменту», «Корпоративних фінансів» та «Управління фінансовим капіталом підприємства». Посилання: <https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/finance-management-leaders/>.

2. **Онлайн-курси «Основи фінансів та інвестицій» (Prometheus)** (Можливість перезарахування Темі 9 Венчурний та приватний капітал, а також альтернативні форми фінансування як інструменти розвитку інноваційного потенціалу підприємств-2 години). Безкоштовний курс українською мовою, спрямований на формування базового розуміння фінансової системи, інвестиційних інструментів, принципів формування портфеля, оцінювання дохідності та ризиків, а також підходів до довгострокового накопичення капіталу; курс може слугувати вступним модулем до блоків, присвячених управлінню фінансовим капіталом домогосподарств та індивідуальних інвесторів, а також як доповнення до курсів «Фінансові ринки та інституції». Посилання: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/finance-investment-basics/>.

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Кодекс етики академічних взаємовідносин та доброчесності Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» : СУЯ ХПІ-ВЗЯОД-МР/10.1:2023. Харків, 2023. URL:

<https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/43/2024/04/Kodeks-etyky-akademichnyh-vzayemovidnosyn-ta-dobrochesnosti-Natsionalnogo-tehnichnogo-universytetu-Harkivskiy-politehnicznyj-instytut-.pdf>

2. Система стандартів з організації навчального процесу. Текстові документи у сфері навчального процесу. Загальні вимоги до виконання : СТЗВО-ХПІ-3.01-2025. Харків, 2025. URL:

<https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/metodotdel/wp-content/uploads/sites/28/2025/06/STZVO-HPI-3.01-2025-2.pdf>.

3. Фінансовий менеджмент : підручник / за ред. А. М. Поддєрьогіна. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КНЕУ, 2017. 536 с. RL (повний текст, PDF): <https://kmaecm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/poddyerogin-a.m.-ta-in.-2017-finansovyj-menedzhment.pdf>.

4. Фінансовий менеджмент : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 440 с. RL (повний текст, PDF): https://duikt.edu.ua/uploads/1_222_45848932.pdf.

5. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Луцьк : Луцький НТУ, 2023. 640 с. RL (повний текст, PDF): <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-10/Vakhovych%20Financial%20Management%202023.pdf>.

Додаткова література

1. Фінанси : підручник. Київ : Інститут екології економіки і права, 2019. 338 с. RL (повний текст, PDF): <https://ieep.org.ua/wp-content/uploads/lib/finance.pdf>.

2. Назарова Т. Ю., Гаврик А. А. Фінансова стійкість підприємства в сучасних умовах. Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит. 2021. № 5-6 (159-160). С. 44-51. DOI: [10.20998/2313-8890.2021.05.06](https://doi.org/10.20998/2313-8890.2021.05.06).
3. Shevchenko M., Nazarova T., Tereshko Y. Methodology for assessing the transformation of the financial services market in Ukraine under the influence of fintech. Економічний простір. 2023. № 187. С. 170-177. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/187-28>.
4. Бабенко В., Назарова Т. Ю. Стратегії і інструменти оцінки ризиків управління підприємством в кризових умовах. International Science Journal of Management, Economics & Finance. 2024. Vol. 3. № 4. P. 9-16. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240304.02>.
5. Havryk A., Nazarova T. Artificial intelligence and its role in the labor market and financial sector itself: US point of view. International Science Journal of Management, Economics & Finance. 2024. Vol. 3. № 3. P. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240303.01>.

Інформаційні ресурси

1. Міжнародні макро- та фінансові дані. IMF Data Portal: <https://www.imf.org/en/data>.
2. Фінансові ринки, котирування, API Trading Economics (макро + ринки): <https://tradingeconomics.com>.
3. Business & Economics Databases: Macroeconomic (Warwick guide): <https://warwick.libguides.com/buseco/macro>

Система оцінювання

Академічні успіхи здобувача вищої освіти визначаються за допомогою критеріїв та системи оцінювання знань та вмінь здобувачів, яка використовується в НТУ «ХПІ» (<https://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/wp-content/uploads/sites/43/2025/03/Polozhennya-pro-kryteriyi-otsinyuvannya-znan-ta-vmin-i-pro-rejtyng-zdobuvachiv.pdf>) Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, а також контрольних робіт. Підсумковий контроль здійснюється за результатами екзамену або в результаті накопичення оцінок з окремих тем у разі виконання здобувачем усіх видів поточних контрольних заходів. За умовами виконання здобувачем контрольної роботи з навчальної дисципліни на контрольному заході, але за відсутності результатів поточного контролю (практичні заняття), здобувач не може бути атестованим із навчальної дисципліни до ліквідації ним поточної заборгованості. Розрахункове значення у кількісній формі підсумкової оцінки визначається за формулою:

$$O = \Sigma(K_i \times O_i) / \Sigma K_i$$

де K_i – кількість кредитів i -го виду занять; O_i – оцінка у кількісній формі (бали) з i -го виду занять. Розподіл кредитів за видами занять з дисципліни

Види занять	Кількість кредитів / ваговий коефіцієнт (K_i)	Максимальна оцінка (O_i), бали	$K_i \times O_i$ (Максимум)
Практичні роботи	1,2	100	120

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
75-81	Добре	C
64-74	Задовільно	D
60-63	Задовільно	E
35-59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1-34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Контрольна робота	1,6	100	160
Індивідуальне завдання	1,2	100	120
	$\Sigma K_i=4$		$\Sigma K_i \times O_i = 400$

Оцінювання кожного виду занять (O_i) здійснюється за 100-бальною шкалою.

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Завідувач кафедри

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Гарант ОП

Олександр МАНОЙЛЕНКО